

Sort 1980-ci ildə Tərəvəzçilik Elmi – Tədqiqat İnstitutunda Donetskiy urojaymy sortu ilə Dnestroves sortlarının çarpazlaşdırılmasından alınmışdır. Gəncə sortu 1999-cu ildə respublikada rayonlaşdırılmışdır.

Sortun kolu adi, interminant formalı, orta yarpaqlıdır. Əsas gövdəsinin hündürlüyü 40-50 sm, çox budaqlıdır. Yarpağı adi formalı, yaşıl rəngli, səthi zəif qırıqlı, yaşıl rəngli, səthi zəif qırıqlı olub, ayası enli və ortadır (uzunluğu 12,5-15,0 sm, eni 48,0 sm).

Sort tezyetişəndir, çıxışdan texniki yetişməliyə qədər 118-120 gün keçir. Bioloji yetişməliyə qədər 155-160 gündür. Meyvəsi qısa silindrik, səthi hamar, parlaq, rəngi

texniki yetişməlikdə bioloji yetişməlikdə isə açıq şabalıdır. Tünd qara. Ət hissəsi ağ rəngdə, meyvəsi doludur, acılığı yoxdur. Sortun ümumi məhsuldarlığı 442,5-600,0 s/ha-dır. Meyvənin çəkisi 150-155 q-dır. Meyvədə nitratin miqdarı çox az 45,5 mq/kq-dır. Quru maddənin miqdarı 5,7-6,0 %, şəkər 2,1 % vitamin C-14,6-16,3 mq%-dir. Badımcan kürüsünün dequstasiya qiyməti 4,6 balıdır.

Sort fuzarioz xəstəliyinə, abiotik faktorlardan isə quraqlığa davamlıdır.

Badımcan bitkisinin kök, sistemi güclü olub, əsasən torpağın üst səthində yerləşir. Gövdəsi yumru, yaşıl, uc hissəsi bənövşəyi, bəzən isə bütünlüklə bənövşəyi, antosian pigmentli olub. Yarpağı sadə, iridir növbəli düzülür yumurtavari, uzunsov-yumurtavari, oval, ilanvari, silindrik, armudvari və sair formada olur. Çiçəkləri tək-tək və ya dəstə halında buğum aralarında yerləşir. Çiçək tacı bənövşəyi rəngli, ləkələrin sayı isə 5-7-dir. Texniki yetişməlik fazasında olan meyvələr tünd bənövşəyi, qəhvəyi-bənövşəyi, yaşəmənli, ağ,-yaşıl, bioloji yetişməlikdə isə qonur-sarı, qəhvəyi, boz, tünd qəhvəyi, narıncı, sarı rənglərdə olur.

Badımcan istiliyə və torpağın rütubətinə tələbkardır. Bitkilərin normal boy və inkişaf üçün havanın optimal temperaturu

23-30°C hesab edilir. Badımcan qısa gün bitkisidir. Sıx əkiləndə, kölgə sahələrdə becərildikdə yarpaqlar açıq yaşıl rəngdə keçir, meyvələrdə isə bənövşəlilik itir.

Badımcanın mil kökləri dərinə işlədiyi və güvlü olduğu üçün quraqlığa davamlıdır. Bitkilərdə barvermə başladıqdan sonra suvarmalar daha tez-tez keçirilir.

Badımcan bitkisi üçün ən yaxşı sələf bitkiləri – kələm, soğan, xiyar, paxlalılar və bostan bitkiləri hesab edilir. Badımcan bitkisi üçün mexaniki tərkibcə yüngül, qumsal torpaqlar daha əlverişlidir.

Səpindən qabaq toxumu 5%-li duz məhlulunda isladılıb, rüşeymsiz toxumları

seçmək, qalanları isə təmiz su ilə yuyulub qurutmaq lazımdır. Sonra 3 dəqiqə 1 %-li kalium-permanqanat məhlulunda saxlayıb, sonra qurutmaq, qurudaraq çeşidləmək lazımdır.

Toxumun səpilməsindən cücərtilərin alınmasına qədər istixanalarda istilik 13⁰C-dən aşağı olmalıdır. Normal cücərti almaq üçün torpağın temperaturu 25-28⁰C olmalıdır.

Sahəyə köçürülməyə hazır olan şitilin kök sistemi möhkəm, gövdəsi yoğun, 6-7 əsas yarpaqları və hündürlüyü 10-15 sm olmalıdır.

Respublikanın bütün tərəvəzçilik bölgələrində şitillər əsasən pilyonka örtüklü istixanalarda 50-55 gün yetişdirilir. Bölgələrdən fərqli olaraq hazır şitillər mayın birinci ongunluyundan üçüncü ongunluyuna qədər olan müddətdə açıq sahəyə 70x35 sm, 70x40 sm, 90+50x35 sm; 90+50x40 sm qida sahəsində əkilir.

Badımcanın əkin sahəsində qəbul edilmiş aqrotexniki tədbirlərə uyğun becərmə işləri aparılır.

Sortun toxumçuluğunda görülmə işlər badımcanın superelit toxumunun istehsalı üçün nəsilə irsi keyfiyyətləri və əlamətləri saxlamaq şərti ilə metodik tələblərə uyğun icra edilir.

Bol və yüksək keyfiyyətli toxum istehsal etmək üçün toxumluq bitkilərin münbit torpaqlarda əkilməsi, torpağın əkinə vaxtında hazırlanması, əkin üçün elit və ya reproduksiya toxumlardan istifadə edilməsi zəruridir. Üzvi və mineral gübrələrdən, alaqarla mübarizədə herbisidlərdən istifadə edilməklə yığım zamanı ən məhsuldar bitkilərin meyvələrinin seçilməsi vacibdir.

Meyvədə toxum yuvalarının sayı 2-3 ədəddir, quruluşca düzdür.

Sort az toxumludur. 1000 toxumun çəkisi 4,5-6,0 q-dır.

*Azərbaycan Respublikası
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutu*

**Badımcanın
GƏNCƏ
sortu**